

**Έκθεση για την επίσκεψη job shadowing σε σχολείο στο Kranj της
Σλοβενίας**

(στα πλαίσια του ERASMUS+)

Στις 18-25 Οκτωβρίου 2014, στα πλαίσια του προγράμματος ERASMUS+, Action 1, στο οποίο συμμετέχει το σχολείο μας, **Β΄ Δημοτικό Σχολείο Λατσιών (Κ.Α.)**, είχαμε την ευκαιρία να επισκεφτούμε, με τη Β. Δ/ντρια, ένα σχολείο στην πόλη Kranj στη Σλοβενία. Η επίσκεψη είχε τη μορφή Job shadowing στα πλαίσια του προγράμματος επιμόρφωσης του προσωπικού, το οποίο έχει εκπονήσει το σχολείο μας με τίτλο: **"Improving Leadership and Learning Opportunities to our Children"**, έχει εγκριθεί και επιχορηγείται από το Ι.Δ.Ε.Π. Το σχολείο αυτό μας ήταν γνωστό από προηγούμενη επίσκεψή μας, πριν δυο χρόνια, στα πλαίσια συνεργασίας μας σε πρόγραμμα Comenius για σχολικές συμπράξεις. Οι καλές σχέσεις που είχαμε αναπτύξει διευκόλυναν σημαντικά την προσπάθεια να υλοποιήσουμε το νέο πρόγραμμα και να πάμε ένα βήμα παραπέρα τη συνεργασία μας.

Το συγκεκριμένο σχολείο που επισκεφτήκαμε είναι ένα μεγάλο συγκρότημα, με 500 περίπου παιδιά, στο οποίο λειτουργούν Νηπιαγωγείο, Δημοτικό και Γυμνάσιο. Στη Σλοβενία εφαρμόζεται ενιαία η εννιάχρονη εκπαίδευση και σε πολλές περιπτώσεις η δεκάχρονη, με τη συμπερίληψη και του Νηπιαγωγείου. Παρότι η φοίτηση στο Νηπιαγωγείο είναι προαιρετική, ποσοστό 95% φοιτά στα Νηπιαγωγεία. Εντυπωσιάζουν με την πρώτη ματιά ο πλούσιος εξοπλισμός του σχολείου, η πολύ καλή οργάνωση, η ηρεμία και ευγένεια των παιδιών καθώς και η πολύ ζεστή ατμόσφαιρα που δημιουργεί η φιλοξενία των ανθρώπων. Κατά την πρώτη μέρα της υποδοχής μας στο σχολείο, είχαμε την ευκαιρία να παρουσιάσουμε στα μεγαλύτερα παιδιά το σχολείο μας, τη χώρα μας και το εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου. Στο σχολείο, εκτός από το διδακτικό προσωπικό, εργοδοτούνται, 10 βοηθοί Νηπιαγωγών, 6 καθαρίστριες, 8 άτομα στην κουζίνα, 2 οδηγοί-πολυτεχνίτες και 4 άτομα στη Γραμματεία και το λογιστήριο.

Στη συνέχεια είχαμε την ευκαιρία να επισκεφτούμε αρκετές τάξεις του Δημοτικού σχολείου, του Γυμνασίου και του Νηπιαγωγείου, να παρακολουθήσουμε μαθήματα, να συνομιλήσουμε με τους δασκάλους και τα παιδιά. Αξίζει να σημειωθεί πως σε κάθε τάξη οι δάσκαλοι είχαν όλα τα εφόδια για να κάνουν με επάρκεια τη δουλειά τους. Ο καλός εξοπλισμός του σχολείου επεκτείνεται και σε

άλλους τομείς που για εμάς ήταν εντυπωσιακό. Το σχολείο, όπως και κάθε σχολείο στη Σλοβενία, διαθέτει τη δική του κουζίνα με το απαραίτητο προσωπικό. Τα παιδιά τρώνε πλούσιο γεύμα το μεσημέρι στο χώρο του εστιατορίου. Είναι εντυπωσιακό να βλέπεις μικρά παιδιά της Α' τάξης και τις δεξιότητες που έχουν αναπτύξει: να πλένουν τα χέρια τους πριν μπουν στο εστιατόριο, να παίρνουν με τη σειρά τους το δίσκο με τα φαγητά (σούπα, σαλάτα, κυρίως πιάτο, ψωμί, επιδόρπιο), να κάθονται ήσυχα στο τραπέζι και να τρώνε, μετά να πηγαίνουν να καθαρίζουν το δίσκο τους στο χώρο διαχωρισμού των υλικών για ανακύκλωση και να τον παραδίδουν στο προσωπικό της κουζίνας για καθαρισμό. Και όλα αυτά με απόλυτη τάξη και ηρεμία!!! Στο χώρο του σχολικού εστιατορίου πρόσφεραν και σε μας το καθημερινά μεσημεριανό γεύμα.

Μέσα σε κάθε τάξη υπάρχει ειδικός χώρος για τις οδοντόβουρτσες των παιδιών. Μετά από κάθε γεύμα τα παιδιά θα πλύνουν τα δόντια τους. Στην τάξη υπάρχει ειδική αφίσα – πίνακας που καταγράφονται τα αποτελέσματα της μηνιαίας οδοντιατρικής εξέτασης των παιδιών. Η οδοντίατρος έχει την έδρα της στο χώρο του σχολείου και είναι υπεύθυνη επίσης για τους δασκάλους και ένα ποσοστό από τους ενήλικες της κοινότητας.

Έξω από κάθε αίθουσα υπάρχει ειδικός χώρος, στους άνετους μεγάλους διαδρόμους, στον οποίο τα παιδιά αφήνουν τα προσωπικά τους είδη (σακάκια, μπουφάν, παπούτσια, τσάντες κλπ). Τα παιδιά μέσα στο σχολείο κυκλοφορούν με τις παντόφλες τους. Όλα τακτοποιημένα, με τάξη και απίστευτη ηρεμία. Δεν υπάρχει στολή και τα παιδιά φορούν τα ρούχα που επιθυμούν. Πουθενά δεν διακρίναμε εξεζητημένη εμφάνιση των παιδιών. Έξω από την είσοδο του σχολείου υπάρχει ειδικός χώρος στάθμευσης ποδηλάτων. Πολλά παιδιά έρχονται στο σχολείο με το ποδήλατο. Σκεφτείτε και τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν στη χώρα αυτή και βγάλτε μόνοι σας τα συμπεράσματα.

Το σχολείο διαθέτει δύο mini-bus. Οι οδηγοί τους είναι υπεύθυνοι πολυτεχνίτες που αναλαμβάνουν κάθε είδους εργασία που χρειάζεται στο σχολείο. Υπάρχουν επίσης δύο κλειστές αίθουσες αθλοπαιδιών. Μια μικρή για τις μικρές τάξεις του Δημοτικού και μια μεγάλη για τις μεγαλύτερες τάξεις και το Γυμνάσιο. Στο σχολείο ανήκει και ένα άλλο μικρότερο γειτονικό Δημοτικό σχολείο το οποίο είχαμε, επίσης, την ευκαιρία να επισκεφτούμε. Το σχολείο αυτό έχει περίπου 89 μαθητές, από Α' - Ε' τάξη του Δημοτικού και είναι εξίσου πολύ καλά εξοπλισμένο, με μικρή κλειστή αίθουσα αθλοπαιδιών και μικρό εστιατόριο. Το φαγητό έρχεται από την κουζίνα του γειτονικού Νηπιαγωγείου.

Τα μαθήματα ξεκινούν στις 8:20 το πρωί. Παρέχεται όμως η δυνατότητα σε παιδιά εργαζόμενων γονιών να έρθουν νωρίτερα στο σχολείο σε τμήματα «φύλαξης». Οι περίοδοι διδασκαλίας είναι 45λεπτες. Οι υποχρεωτικές περίοδοι είναι για την Α' τάξη 20, για τη Β' τάξη 23, για τη Γ' τάξη 23, για τη Δ' τάξη 24, για την

Ε' τάξη 26 και για τη ΣΤ' τάξη 26. Η λήξη των μαθημάτων ποικίλλει ανάλογα με την τάξη και το αν τα παιδιά έχουν επιλέξει απογευματινές δραστηριότητες. Στην Α' τάξη υπάρχει δεύτερος δάσκαλος στην τάξη για 2 -3 περιόδους την ημέρα, ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών της τάξης. Κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς τα παιδιά συμμετέχουν, τρεις διαφορετικές εβδομάδες, σε σχολικές κατασκηνώσεις (από την Α' τάξη !!!) οι οποίες είναι αφιερωμένες σε διαφορετικά θέματα: περιβαλλοντικά, αθλητικά, πολιτιστικά, τεχνικά, επιστημονικά. Τα βιβλία που χρησιμοποιούνται δεν είναι τα ίδια σε όλη τη Σλοβενία. Το Μάη το σχολείο, σε συνεργασία δασκάλων και εκπροσώπων των γονιών, αποφασίζει για τα βιβλία που θα χρησιμοποιηθούν την επόμενη χρονιά.

Η αξιολόγηση των παιδιών είναι περιγραφική για τις δυο πρώτες τάξεις και αριθμητική, 1-5, για τις επόμενες τάξεις. Για κάθε γραπτή αξιολόγηση των παιδιών υπάρχει προειδοποίηση και πέντε μέρες πριν υπάρχει παρόμοιο δοκίμιο αξιολόγησης για προετοιμασία. Όλα τα στοιχεία καταγράφονται σε ηλεκτρονική πλατφόρμα και οι γονείς μπορούν να είναι ενήμεροι για την πρόοδο των παιδιών τους. Τα τελευταία χρόνια έχουν μηχανογραφηθεί σχεδόν τα πάντα και καταγράφονται όλα τα στοιχεία που αφορούν το σχολείο και τη διδασκαλία. Η αξιολόγηση των δασκάλων γίνεται κατά βάση από το/τη Διευθυντή/τρια. Το σχολείο αξιολογείται από επιθεωρητές κάθε τρία χρόνια. Οι επιθεωρητές δεν μπαίνουν στις τάξεις, αλλά βλέπουν μόνο τα «χαρτιά». Αν είναι όλα σωστά καταγεγραμμένα. Εδώ οι εκπαιδευτικοί εντοπίζουν την αδυναμία του συστήματος να επικεντρωθεί στην ουσία του τι γίνεται στην τάξη. Υπάρχει, κατά την άποψή τους, μεγάλη και αχρείαστη γραφειοκρατία που σπαταλά τις εργατοώρες και ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους.

Ρωτήσαμε τη Διευθύντρια του σχολείου για τα σημεία που θεωρεί ως θετικά στο σχολείο και /ή στο εκπαιδευτικό σύστημα και τις αδυναμίες. Υπέδειξε ως θετικά την κουλτούρα των δασκάλων να θεωρούν ως δεύτερο σπίτι τους το σχολείο (βοηθά η σταθερότητα του προσωπικού στο ίδιο σχολείο), οι δάσκαλοι είναι ανοικτόμυαλοι και καταβάλλουν μεγάλες προσπάθειες, έχουν πολύ καλά εξοπλισμένο σχολείο. Ως αδυναμίες του συστήματος εντόπισε τη μεγάλη γραφειοκρατία, το υπερφορτωμένο Αναλυτικό πρόγραμμα, τα προβλήματα στην επιλογή αυτών που θα σπουδάσουν για δάσκαλοι στο Πανεπιστήμιο και την ελλιπή εμπειρία και εξάσκηση στο Πανεπιστήμιο. Επίσης τελευταία με τις παγοποιήσεις και μειώσεις μισθών απογοήτευσαν τους εκπαιδευτικούς που δεν βλέπουν προοπτική και κίνητρα.

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψής μας, είχαμε την ευκαιρία να συζητήσουμε με τη Διευθύντρια του σχολείου για τον τρόπο οργάνωσης του σχολείου, τις σχέσεις με το Σύνδεσμο Γονέων και τους φορείς της τοπικής κοινότητας. Επίσης για τους τρόπους συνεργασίας με το Νηπιαγωγείο, την Ειδική Εκπαίδευση, την αξιολόγηση

των μαθητών και των εκπαιδευτικών. Συζητήσαμε θέματα που αφορούν στο Αναλυτικό και Ωρολόγιο Πρόγραμμα, τις μεθόδους διδασκαλίας, την επιμόρφωση του προσωπικού και την οικονομική διαχείριση. Είχαμε την ευκαιρία να συζητήσουμε με τη Βοηθό Διευθύντρια και με τους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς του σχολείου, τις Νηπιαγωγούς, την Οδοντίατρο και τις υπεύθυνες των οικονομικών θεμάτων. Το σχολείο είχε επίσης οργανώσει και κατά τα απογεύματα επισκέψεις σε χώρους ιδιαίτερου ενδιαφέροντος. Επισκεφτήκαμε τη Δημοτική βιβλιοθήκη, Μουσεία, πολλά ιστορικά και θρησκευτικά μνημεία, αρχαιολογικούς τόπους και τουριστικά αξιοθέατα. Οι συνάδελφοι του σχολείου είχαν την καλοσύνη να μας γνωρίσουν την πόλη τους, Κρανj, και την πρωτεύουσα της χώρας τους, Ljubljana. Έτσι είχαμε την ευκαιρία να γνωρίσουμε καλύτερα την ιστορία και τον πολιτισμό της χώρας που μας φιλοξενούσε.

Άλλο ενδιαφέρον στοιχείο του εκπαιδευτικού συστήματος της Σλοβενίας είναι η εφαρμογή αποκεντρωτικής πολιτικής από πλευράς του Υπουργείου Παιδείας. Με τον τρόπο αυτό, ο Διευθυντής της κάθε σχολικής μονάδας έχει πολύ σημαντικές αρμοδιότητες και ουσιαστικά αποφασίζει για το καθετί που αφορά το σχολείο του: Πρόσληψη και απόλυση προσωπικού (εκπαιδευτικού και βοηθητικού), εξοπλισμό, εκπαιδευτικά προγράμματα, κλπ. Αξιοσημείωτο είναι ότι ο Διευθυντής εκλέγεται, για πενταετή θητεία, από το Συμβούλιο του Σχολείου (εκπροσωπούνται 5 δάσκαλοι, 3 γονείς, 3 από την κοινότητα). Όσοι πληρούν τα προσόντα μπορούν να αιτηθούν τη θέση και αφού ελεγχθούν τα προσόντα τους από το Υπουργείο. Όσοι επιθυμούν να γίνουν διευθυντές πρέπει απαραίτητα να έχουν τελειώσει με επιτυχία ειδικό διετές πρόγραμμα στο «Σχολείο για διευθυντές». Το Συμβούλιο του Σχολείου θα αποφασίσει για το Διευθυντή του σχολείου. Το Συμβούλιο του Σχολείου θα ανανεώσει ή όχι τη θητεία του Διευθυντή κάθε πέντε χρόνια. Σκεφτείτε πόσες υπηρεσίες, αρμόδιοι και αναρμόδιοι εμπλέκονται στο δικό μας εκπαιδευτικό σύστημα για όλα αυτά τα θέματα (Υπουργείο, Ε.Ε.Υ., Σχολική Εφορεία, Επαρχιακά Γραφεία, Επιθεωρητές, Σύνδεσμοι Γονέων, Δήμοι, κλπ). Δεν είναι παράξενο να σκεφτείτε ότι: «Όπου λαλούν πολλοί κοκόροι, αργεί να ξημερώσει». Υπάρχει επίσης, πλήρης διαχωρισμός σχολείου και εκκλησίας. Δεν υπάρχει μάθημα Θρησκευτικών. Παρότι βαθιά θρησκευόμενος λαός, θεωρούν ότι είναι δουλειά της εκκλησίας, προαιρετικά, η διοργάνωση μαθημάτων θρησκευτικών. Απαγορεύεται η ανάμιξη στο έργο του σχολείου. Τα παιδιά μπορούν, στα πλαίσια μαθημάτων, να επισκέπτονται εκκλησίες ή θρησκευτικά μνημεία. Δεν επιτρέπεται να γίνεται το αντίστροφο, εκκλησιαστικοί παράγοντες να επισκέπτονται τα σχολεία.

Είναι σημαντικό να δούμε και άλλα ενδιαφέροντα κοινωνικά στοιχεία που προσδιορίζουν καλύτερα το κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργούν τα σχολεία. Παντού σε όλες τις πόλεις και τα χωριά που επισκεφτήκαμε αντικρίζεις απίστευτη καθαριότητα και ομορφιά. Σε μεγάλα πάρκα της Πρωτεύουσας που απολαμβάνουν τη βόλτα τους εκατοντάδες άνθρωποι όλων των ηλικιών, νιώθεις

μια απίστευτη ηρεμία, ησυχία και πολιτισμό. Πουθενά φωνές, ουρλιαχτά, τσιρίγματα και ένταση. Οι περισσότεροι περπατούσαν με τη συντροφιά του σκύλου τους και πουθενά δεν βλέπεις σκουπίδια ή περιττώματα. Τα παιδιά που θα χρησιμοποιήσουν ποδήλατο σε δημόσιο χώρο πρέπει να έχουν περάσει από γραπτές και πρακτικές εξετάσεις και να έχουν πάρει την απαραίτητη άδεια.

Είναι καιρός να αναρωτηθούμε πού μπορούμε να φτάσουμε συνεχίζοντας να μεταβάλλουμε τα σχολεία μας, κάθε χρόνο, σε κέντρα διερχομένων δασκάλων. Χωρίς σταθερό προσωπικό και ηγεσία, ποιο όραμα μπορούμε να δημιουργήσουμε για τα σχολεία μας; Πώς θα παρέχουμε σωστή παιδεία, στις δύσκολες στιγμές που περνάμε, όταν δεν επενδύσαμε στους τομείς της εκπαίδευσης που είχαμε ανάγκη; Οι χώρες αυτές, που περνούν παρόμοιες δυσκολίες, έχουν για χρόνια σωστές δομές, πλούσιο εξοπλισμό στους βασικούς τομείς, υποδομές προσφοράς στα παιδιά και μπορούν να στηρίξουν παιδιά, γονείς και δασκάλους. Είναι με θλίψη που αντικρίζουμε τη δική μας κατάσταση: Για μήνες πελαγοδρομούσαμε για να καταφέρουμε να παρέχουμε ένα σάντουιτς σε μερικά παιδιά! Δεν έχουμε ούτε ένα σχολείο που να διαθέτει εστιατόριο, όταν σ' αυτές τις χώρες έχουν, εδώ και δεκαετίες, σ' όλα τα σχολεία τους. Και αυτό είναι μόνο ένα παράδειγμα. Πρέπει να αναρωτηθούμε σε ποιους τομείς επενδύαμε όλα αυτά τα χρόνια.

Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει για τη θερμή φιλοξενία που είχαμε στη Σλοβενία και την προθυμία όλων να λύσουν κάθε μας απορία. Είναι πεποίθησή μας πως έχουμε να κερδίσουμε πολλά αν έχουμε τη διάθεση να μελετήσουμε την πείρα άλλων χωρών στον εκπαιδευτικό και σ' άλλους κοινωνικούς τομείς. Υπάρχουν στοιχεία που μπορούν να μας δώσουν λύσεις σε πολλά από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε. Χωρίς μιμητισμούς, αλλά με προσεκτική μελέτη, μπορούμε να υιοθετήσουμε εκείνα τα στοιχεία που μας είναι χρήσιμα και να αποφύγουμε τις κακοτοπιές και τις ιδέες του μαρασμού βασικών τομέων της παιδείας που μερικοί μας εισηγούνται ως νέες.

Η αναγκαιότητα για παροχή στα παιδιά ολοκληρωμένης παιδείας και δεξιοτήτων για τη ζωή μέσα από τα καθημερινά βιώματα και όχι μόνο μέσα από βιβλία και φυλλάδια, είναι κατεπείγουσα και πρέπει να στηρίζεται όχι μόνο από το σχολείο. Όλη η κοινωνία και οι φορείς της πρέπει να αναπροσαρμόσουν τους στόχους τους και την ακολουθούμενη πολιτική.

Ήταν μια ξεχωριστή εμπειρία και ήδη αισθανόμαστε βαριά την ευθύνη να ανταποκριθούμε επάξια στη ζεστή φιλοξενία που είχαμε στη Σλοβενία, όταν το σχολείο θα στείλει δασκάλους στο σχολείο μας, όπως εξέφρασε την επιθυμία, σε μελλοντικό πρόγραμμα.

Σημαντικά στοιχεία του εκπαιδευτικού συστήματος στη Σλοβενία:

- Ενιαία (κτιριακή και διοικητική) 9χρονη ή 10 εκπαίδευση.
- Αποκεντρωμένη διοίκηση με σημαντικές αρμοδιότητες για το Διευθυντή του σχολείου.
- Σταθερό, μόνιμο προσωπικό στα σχολεία. (μπορούν να εργάζονται όλα τα χρόνια στο ίδιο σχολείο)
- Ανθρώπινο και λογικό ωρολόγιο πρόγραμμα για τα παιδιά.
- Επιπρόσθετος δάσκαλος στην Α' τάξη.
- Πλήρως εξοπλισμένα σχολεία.
- Σοβαρές κοινωνικές παροχές στην οικογένεια, μέσα από τα σχολεία. (πλήρη γεύματα μαγειρευμένα στην κουζίνα του σχολείου, οδοντίατρος στο σχολείο, δεξιότητες ζωής μέσα από τις σχολικές κατασκηνώσεις κ.λπ.)
- Πλήρης μηχανογράφηση του έργου του σχολείου.
- Πλήρης διαχωρισμός σχολείου και εκκλησίας.
- Πολιτικές και προγράμματα που προάγουν τις δεξιότητες ζωής και την υπευθυνότητα στην πράξη. (ανακύκλωση, άδεια ποδηλάτου, οδοντική υγιεινή κ.ά)

Εισηγήσεις για υλοποίηση στο εκπαιδευτικό μας σύστημα

(ενσωματώνουν και εμπειρίες μας από άλλα 12 εκπαιδευτικά συστήματα που είχαμε την ευκαιρία να μελετήσουμε σε επισκέψεις μας κατά τη διάρκεια προγραμμάτων Comenius, eTwinning και Σεμιναρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης)

- Άμεση υλοποίηση της σταθερότητας του προσωπικού στα σχολεία (με μια συμφωνημένη μεταβατική περίοδο)
- Άμεση αλλαγή ωρολογίου προγράμματος. Τα μαθήματα να ξεκινούν το νωρίτερο στις 8:30 π.μ. Σοβαρή μείωση των περιόδων διδασκαλίας και των αντικειμένων σε κάθε τάξη. Με αυτό τον τρόπο μπορεί να υλοποιηθεί ο δεύτερος δάσκαλος στην Α' και Β' τάξη, η επέκταση του υπεύθυνου τμήματος, η πραγματική, σοβαρή και περαιτέρω στήριξη παιδιών που έχουν μαθησιακές δυσκολίες, αλλόγλωσσων κ.λπ.

- Τα παιδιά να πηγαίνουν στο σχολείο με τη συμπλήρωση του 7^{ου} έτους της ηλικίας τους. Εναλλακτικά για αποφυγή κτιριολογικών προβλημάτων να υπάρξει άμεση αλλαγή του Αναλυτικού Προγράμματος της Α' τάξης και να εφαρμοστεί παρόμοιο με την Προδημοτική. «Καίμε» και «βιάζουμε» γνωσιολογικά τα παιδιά μας από τα πρώτα τους χρόνια.
- Αποκεντρωμένη διοίκηση με σοβαρές αρμοδιότητες στους Διευθυντές των σχολείων. Κατάργηση των «μεσαζόντων» ή/και αλλαγή αρμοδιοτήτων: Σχολική Εφορεία, Ε.Ε.Υ, κ.λ.π.
- Κοινωνικές παροχές στις οικογένειες μέσα από το σχολείο: πλήρες γεύμα σε όλα τα παιδιά, δωρεάν μεταφορές σε αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία, εκπαιδευτικές επισκέψεις κ.λ.π.
- Αποφόρτωση του Αναλυτικού Προγράμματος, προώθηση και εφαρμογή δεξιοτήτων ζωής στην πράξη και όχι μέσα από βιβλία και φυλλάδια.

Μανόλης Σόβολος

Διευθυντής

Δημοτικό Σχολείο Λατσιών Β' (Κ.Α.)